

Het leven van Joannes Benedictus De Maeyer, pastoor te Heldergem (1836-1874) - Deel2

STAMBOOM VAN DE FAMILIE DE MAEYER

Jan-Baptist De Maeyer huwde met Joanna Theresia De Graef

Constantia
Michael
Anna-Carolina
Maria-Elisabeth
Jan-Benedictus (pastoor te Heldergem)

Michael De Maeyer huwde met Joanna Catharina De Volder

Ludovica-Maria
Lodewijk
Maria
Fidelia
Scholastica

Maria Ludovica De Maeyer huwde met Petrus Van den Camp

Lodewijk
Stephania huwde met Jozef D'Hollander : Cesar en Maria
Frans
Maria huwde met Adolf De Coninck, zij hadden vijf kinderen
Emiel

Maria De Maeyer huwde met Mathijs Van Hove

Jan
Frans gehuwd met Maria Cant
Maria gehuwd met Leo Stoop
Petrus gehuwd met Maria Van Hoeck
Lodewijk gehuwd met Paulina Maes

Scholastica De Maeyer gehuwd met Frederik-Amelius Van den Camp

Michael gehuwd met Philomena Brack
Petrus gehuwd met Maria De Leeuw
Maria gehuwd met Lodewijk Brack
Leonardus gehuwd met Philomena De Paep

LANGS MOEDERS ZIJDE :

Jozef De Graef gehuwd met Catharina Weyn

Joanna Theresia (moeder van de pastoor)
Domien

Domien De Graef huwde met Maria-Judoca Vyt : Jozef

Jozef De Graef huwde Maria-Catharina Van Eetveldt

Maria-Genoveva
Joanna-Coleta
Rosalia
Petrus-Frans
Karel-Lodewijk

Het lichaam in de geopende doodskist

**ONTDEKKING VAN HET WELBEWAARD LIJK VAN DEN EERWEERDEN HEER
DE MAEYER GEWEZEN PASTOOR VAN HELDERGEM.**

Burgers die zijn in het leven
Komt luister nu eens al
Ik zal een klaar bewijs geven
Al van een wonder geval
Hoe groot zijn toch Gods werken
Als men het wel doorziet
Men komt het te bemerken
Van 't geen er nu is geschied

Refrein :

Deze priester kwam te sterven
En zijn ziele wierd beloond
't Hemelsrijk komt zij te erven
God heeft hier zijn macht getoond
Men vindt zijn lijk geheel wel bewaard
En het is reeds vermaard.

Daar stierf over eenige jaren
De Pastoor Van Heldergerm
En elkeen kwam verklaren
God neemt zijn ziele tot hem
't Verdriet der arme menschen
Was weemoedig en groot
Want hij voldeed hun wenschen
Hij hielp hun uit de nood.

De priester was toch zoo brave
Hij had veel goe werken gedaan
En zoo werd hij dan begraven
In droefheid en getraan
Men heeft het lijk nu gevonden
Van dezen priester met God
Het lichaam was ongeschonden
Bewaard en nog niet verrot.

De putmaker was aan 't werken
Op het kerkhof aan een graf
En hij kwam spoedig bemerken
Dat hij was op een ander graf
Hij zag de planken uitsteken
Alvan een oude doods-kist
Hij kwam ze los te breken
Er zag een priestergezicht.

Hij verkende gauw het wezen
Van zoo dat het zag
Het was den pastoor voor dezen
Die daar begraven lag
Hij kwam zijn werk te staken
Met een verbaasd gemoed
Hij ging het kenbaar maken
Aan den pastoor met spoed.

Den pastoor is dan gekomen
Een ook de Heeren der wet
Zij hebben het lijk uitgenomen
En dat te toonen gezet
De menschen bij geheel hoopen
Ja rijke en arme liën
Komen daar heen gelopen
Om 't wonderbaar lijk te zien.

Pastoor De Maeyer

Zelfs "Le Patriote illustré" wijdde een artikel aan deze merkwaardige gebeurtenis op 1 oktober 1893.

LA MERVEILLE DU CIMETIERE D'HELDERGEM

Le 2 Septembre 1874 mourait à Heldergerm localité de 1000 habitants située entre Ninove et Sottegem, à 2 lieues d'Alost un digne prêtre M. l'abbé Jean-Baptiste De Maeyer, qui fut curé de cette paroisse pendant 44 ans. Sa vie fut celle d'un saint tout de dévouement. Les habitants citent de lui des traits touchants de charité. On enterra l'abbé De Maeyer dans le cimetière de la commune. Il y a dix jours (12 septembre 1893) le fossoyeur Remi D'Herde creusant à l'endroit même où reposait l'ancien curé, fit voler en éclats la partie supérieure d'un cercueil encore intacte mettant ainsi à nu un cadavre. Mr. le curé à Heldergerm (Paquaye) fut averti on reconnut le corps de M. l'abbé De Maeyer. Il ne restait que quelques poussières des vêtements sacerdotaux. Mais la squelette était admirablement conservée en quelque sorte pétrifiée. Immédiatement la nouvelle se répandit dans la région, et depuis lors, la foule vient à Heldergerm constater ce phénomène. Le corps git dans le cercueil entr'ouvert dans la position indiquée sur notre dessin exuite d'après une photographie prise dès les premiers jours de la découverte.

Chose étrange : tous les cadavres qui se trouvaient à côté et dans les mêmes conditions sont réduits en poussière. Les hommes de science ne s'expliquent pas comment ce corps est si bien conservé. Mr. le curé d'Heldergerm (Paquaye) va faire construire une voûte destinée à abriter provisoirement le corps.

Vertaling van de tekst uit voorgenoemd tijdschrift.

HET MIRAKEL VAN HET KERKHOF IN HELDERGEM.

Op 2 september 1874 stierf in Heldergerm, plaatsje van 1000 inwoners gesitueerd tussen Ninove en Zottegem, op twee mijl van Aalst, een eerbiedwaardige priester, E.H. Pastoor Jean-Baptiste De Maeyer, die gedurende 44 jaar herder van deze parochie was. Zijn leven was dat van een toegewijde heilige. Volgens de inwoners was de liefdadigheid een van zijn meest in het oog springende eigenschappen. De E.H. De Maeyer werd op het kerkhof van de gemeente begraven. Tien dagen geleden (12 september 1893) verbrijzelde de grafdelver Remi D'Herde, het bovenste gedeelte van een nog intact zijnde doods-kist, toen hij op de plaats zelf waar de vroegere pastoor rustte aan het graven was en hierdoor kwam het lijk bloot te liggen. De Pastoor van Heldergerm (Paquaye) werd verwittigd en men herkende het lichaam van pastoor De Maeyer. Van zijn habijt waren enkel wat stukjes stof overgebleven.

Het lichaam echter was nog in uitstekende staat en in zekere zin versteend. Het nieuws verspreidde zich onmiddellijk in de streek en sindsdien komen de mensen in ruime getale getuigen van dit merkwaardig fenomeen. Het lichaam ligt in de geopende doods-kist in de houding zoals aangeduid op de tekening (naar een foto van de eerste dagen na de ontdekking).

Vreemd is alleszins het feit dat van de andere lijken in de omgeving en bewaard in gelijkaardige omstandigheden, enkel stof was overgebleven. De wetenschap heeft nog steeds geen verklaring van de goede staat van bewaring van het stoffelijk overschot. De Pastoor van Heldergerm (Paquaye) zal een constructie laten optrekken teneinde het wat beschutting te bieden.

HET VOLK

ANTISOCIALISTISCH DAGBLAD

PRIJS PER NUMMER : 2 CENTIEMEN

EERSTE UITGAVE

Alle briefwisselingen vrachtwijze te zenden aan G. Hylensbosch, uitgever & drukker, Oudestraat, 16, te Gent, waar het bureau gewestigd is.

Opgeslotende brieven worden gewaarschuwd.

Alle postkantoren, aan 10 f. of jaar. Voor het buitenland, 1 f. per week.

Deelname: 1 f. per week.

Deelname: 1 f. per week.

Telefoon

Telefoon

× **Heldergem.** — *Het lijk van pastoor De Mayer.* — *Klokke Roeland* geeft eene wijloopige beschrijving van de opgegraven overblijfsels van pastoor De Mayer. Wij nemen er het volgende uit :

Bij het openen der kist lag het lijk in eene zwarte laag stof gehuld, de overblijfsels van het priesterlijk gewaad, waarvan nog de knoopjes geheel waren gebleven. Zacht weg ontdeed men het lijk van dit stof en dan kwam het lichaam te voorschijn, zooals men het heden zien kan. Sedert den eersten dag is de kleur eenigszins grijzer geworden, door de lucht misschien.

Wij kunnen het lichaam niet beter vergelijken dan aan eene holo zwartgrauwe plaasteren beeltenis. Het ligt gespannen in zijne nederige lijk-kist en raakt slechts met enkele punten derzelve. Het hout der kist is betrekkelijk wel bewaard en wij zijn genegen te gelooven dat men het lichaam met de kist ongeschonden zou kunnen opnemen.

De armen zijn eenigszins in de borst gedrukt. Op de schouders vindt men overblijfsels van het weefsel van het linnen, doch dit weerstaat aan eene wrijving. Van de zwarte laag zijn er hier en daar overblijfsels, die om zoo te zeggen ineengekoekte zwarte wol schijnen. Gansch het lichaam heeft zijnen natuurlijken vorm behouden en is gansch versteend. De nagels aan vingers en teenen zijn wel bewaard. Als men op de lichaamsdeelen klopt, verraadt de klank eene ruwe korst, waaronder eene holte bestaat.

Hoe is dit lijk nu geheel gebleven? Hoe is het aan de gewone natuurwerking ontsnapt? Hier stellen wij een groot vraagpunt.

Het kerkhof van Heldergem heeft eenen kleigrond voor bodem. Het is er zeer nat in den winter. De staat van het lijk zou de ontbinding moeten verhaast hebben. Al de andere lijken daarnevens zijn, met hunne kisten, soms uit hard hout vervaardigd, verdwenen.

Kapel en graf van Pastoor De Maeyer

Binnenzicht van de kapel

Roger De Troyer.

Bron : Korte levensbeschrijving van den Zeer Eerweerden Heer Joannes Benedictus De Maeyer, pastoor te Heldergerm van 1836 tot 1874.
Drukkerij Frans Sterck - Ninove 1893.

VOLKSVERMAAK VROEGER

Een Vlaamse Kermis in de Warande

De "Groene Long" van Haaltert-dorp, gelijk men de Warande pleegt te noemen, was veertig jaar geleden meer dan eens het toneel van een spetterende volkse "happening" : de destijds zo vermaarde Vlaamse Kermis.

Toen nog niet eigendom van de gemeente - het heie pand zijnde zomerverblijf van de adellijke familie de Sadeieer - was de Warande op stuk van vegetatie een unicum in de streek, met haar in de hand gehouden wildgroei van allerlei heesters en struiken rond twee dromerige vijvers, en als blikvanger de aloude kanadaboom "het Wandelstokje", met zijn omtrek van ruim 7 m op 1,5 m hoogte.

In deze groen en water ademende omgeving kon het niet anders of, met het fiat van de weergoden, een Vlaamse Kermis naar het klassieke recept moest putje-zomer een klinkend succes worden voor de organisatoren.

Voor de oorlog, medio de dertiger jaren, was er al een schuchtere maar toch rendabele poging geweest door de muziekmaatschappij waarvan baron de Sadeieer de erevoorzitter en Raymond de Leenheer de voorzitter waren.

Ditmaal echter (1949 als eerste na-oorlogse uitgave) sprongen voetbalclub SK Haaltert (voorzitter Emiel Vervoort) en de missienaakring (de Witte Mutsen) onder de leiding van Martha Lauwereys met de muziekmaatschappij (voorzitter Arthur Vanderburgh) mee in de dans voor een grootsopgezette onderneming. Bedoeling : de respectievelijke clubkassen spijzen.

Het werd als première een voltreffer van formaat, mede dank zij een intense propaganda met auto-luidspreker doorheen de onderscheidene buurgemeenten, en waarin de plaats van de gebeurtenis als speciale attractie dik in de verf werd gezet. Bovendien was de tuin voor de gelegenheid opgesmukt met een gewindboel van viaggettes en guirlandes die samen met de kleurrijke lampjes voor een sprookjesachtige aanblik zorgden. Een aangenaam surmount was wazer voor de gelegenheid twee liederen gecomponeerd en op plaat gezet, alhoewel de deejay improviseerde studio op de zolder van de garage, maakte de deejay-complimenten.

Er was voor al wat wils, voor groot en klein, oud en jong, v.l.z. in Rodoga van Dye, in de Liedereren. Over en anders dranken in vier cafes : de Leebert van Jozef René, de Jonge, de Wielemaes van Jozef Van Poel, de Mirofresonne van Aileen Van Cauwenbergh, en de Water van Albert Hoebbee. De jongerige magen konden terecht in een lijn-saaiheid of in een imitatie van een maag-epstank en de wat-er-voormissie. In de "Lampke" van de deejay van de deejay.

boodschappen versturen naar helpers en helpsters die daartoe een herkenningsnummer op de borst droegen.

Verder was er het "Spiegelpaleis" met vervormende holle en bolle spiegels, een dansvloer voor dansgrage paartjes, een kraam waar men allerlei prijzen op kon vissen, een tombola en een ballonnetjeswedstrijd. En tenslotte, als klapstok, in de late avond vuurwerk op het water.

Ieder jaar werden voor het evenement twee zomerzondagen voorbehouden, en telkens was - o wonder ! - een stralende zon van de partij. Louter gelukkig toeval ? Of was het het mandje eieren van de missienaakring aan de Arme Klaren van Aalst ?

Wat dan ook, tuin en zon en vermakelijkheden lokten telkens een stroom bezoekers uit alle windstreken naar de Warande onder de Haaltertse kerktoren. Meestal te voet of per fiets, want men keek toen nog niet op een voettocht en auto's waren nog niet voor Jan en alleman.

Het ging er dan ook steeds reuze gezellig aan toe met wandelen en dansen en genieten van de talrijke natte en droge attracties. Tot in de late uurtjes.

En om de circa honderd helpers en helpsters te danken op hun inzet, werd 's maandags een slotfeestje opgebouwd met de medewerking van enkele muzikanten om de pret er in te jagen.

GELEGENHEIDSLIED

IN DE WARANDE

Onder de toren van d'Haaltertse kerk
Is't weer het groot rendez-vous.
Duizenden stromen van heind en van ver
naar de Warande toe,
Vlaggen en wimpels bij avond verlicht
als in een sprookjespaleis
Aloude bomen en struiken zo dicht
Als in 't Aards Paradijs.

Refrein
In de Warande
Stromen de paartjes van heind en verre saam,
In de Warande
Schenkt men de wijntjes en biertjes als reklaam,
In de Warande
Vindt jong en oud, groot en klein een brok plezier.
In de Warande
Daar is leut bij dans en bier.

Op de muziek danst de jeugd in het rond
Ouderen drinken een glas,
't Is er gezellig, zo fris en gezond,
Rondom de vijverplas.
Aardige meisjes in hupse kledij
Dienen je lief en charmant,

Kramen en standjes met goeds allerlei
Staan verspreid over 't pand.

En als de avond de tuin overspant
Wordt het een sprookjestoneel,
Kleurige lichtjes, festoen t'allenkant
Lijk in een droomkasteel.
Zatlappen liggen of hangen of staan,
D'aardige helpsters zijn moe.
Alles verstilt, alleen zingt Bobbejaan
Nog van Koetkoetjeboe.

Gilbert Redant.

DE BODEGA VAN FIRMA VAN LIEDEKERKE

Zittend v.l.n.r. : Erna Van de Weghe - Liliane Van Liedekerke - werknemer van de firma -
Marie-Louise Bael - Blanche Vervaet - Estelle Redant - Ghislaine Herreman - Adriene Ringoot
Suzanne Van Liedekerke en Emma D'Haenens
Staan : Albert Nerickx - ..... en Cyriel Van Liedekerke

Groepsfoto vrijwillige medewerkers, Warandefeesten 1949

Geschenken bij het zilveren huwelijksjubileum van ons vorstenpaar (1878)

De spreekwoordelijke aanhankelijkheid van het Belgische volk aan zijn regerend koningshuis kwam in 1878 andermaal tot uiting toen grote feestelijkheden werden op touw gezet om dat jubileum te vieren. Leopold II en Maria-Hendrika waren inderdaad vijfentwintig jaar gehuwd.

Korte historische schets van onze dynastie

Toen in 1831 Leopold van Saksen-Coburg-Gotha aangezocht werd om als koning ons eerste staatshoofd te worden, was niet iedereen in de toenmalige Westeuropese wereld enthousiast over die beslissing. Uiteraard speelden machtsverhoudingen in Europa ook toen een grote rol. Weliswaar had men eerder nog andere "kandidaten" voor de Belgische kroon voorgesteld, maar steeds liep het mis. Dat Leopold voor België een ernstige kans maakte was het gevolg van een samenloop van gunstige factoren. Er was zijn Duitse origine ; door zijn eerste huwelijk met de Britse kroonprinses Charlotte (dat helaas, zo dramatisch vlug eindigde met de dood van zijn gade, samen met haar eerste doodgeboren kind) was hij ook de Britten goedgezind. Ook met het Franse koningshuis onderhield hij nauwe vriendschapsbanden. Met de instemming van de Europese mogendheden kon Leopold aan zijn eerste taak als vorst van het pas gestichte België beginnen. Die taak zou niet licht worden...

Op 21 juli 1831 neemt hij bezit van de troon te Brussel. Die dag is nog steeds de nationale feestdag

Reeds in 1832 treedt hij opnieuw in het huwelijk. Onze eerste koningin is de Franse prinses Louise-Marie d'Orléans, dochter van Louis-Philippe, koning van Frankrijk. Meteen is de eerste stap gezet naar de vorming van een nieuwe Westeuropese dynastie : het Belgische Vorstenhuis.

Achtereenvolgens zien de volgende kinderen het levenslicht in het koninklijk gezin :

LOUIS-PHILIPPE, geboren in 1833 ; hij overlijdt reeds in 1834 ;

LEOPOLD, Hertog van Brabant, geboren in 1835, onze latere Leopold II ;

PHILIPPE, Graaf van Vlaanderen, geboren in 1837 ;

Prinses CHARLOTTE, geboren in 1840.

Prins Leopold, de troonopvolger, treedt vrij jong in het huwelijk - hij is pas 18 - met de nog jongere Oostenrijkse Aartshertogin MARIA-HENDRIKA. Zij zullen vier kinderen krijgen LOUISE, LEOPOLD (deze nieuwe troonopvolger overlijdt echter ook jong, hij is slechts 10 jaar), STEFANIE en CLEMENTINE.

Volgens de Belgische grondwet zal de opvolger van Leopold II op de troon moeten gezocht worden in het gezin van zijn broer Philippe, de Graaf van Vlaanderen. Zo zal dan in 1909 gebeuren : Albert I wordt onze derde vorst.

Als koning Leopold I in 1865 sterft, legt zijn zoon, Leopold II reeds 's anderendaags (na de koninklijke uitvaart) de grondwettelijke eed af. Hij wordt de Vorst met de grote koloniale verzuchtingen.

Wanneer dit tweede Belgische vorstenpaar vijfentwintig jaar huwelijksleden achter de rug heeft, d.i. in 1878, wil België dit zilveren jubileum luisterrijk vieren. De Belgische dames dragen hun steentje bij tot dit gebeuren : zij willen vooral hun Vorstin eren. Haar zullen geschenken aangeboden worden. Om deze te financieren wordt een inschrijving geopend. Als de inschrijvingslijst afgesloten wordt beschikt het inrichtend comité over de fabuleuze som van 112.000 fr. Men beslist de koningin een diamanten kroon aan te bieden. Vermits de ingezamelde gelden een ruim overschot vertonen zal men er nog een fijne kanten sleep aan toevoegen. Deze kunstwerken zullen in Brussel aangeboden worden door een afvaardiging van de Belgische steden en gemeenten. 22 augustus 1878 moet voor Brussel, ja voor gans België, een onvergetelijke gloriëdag worden. Het weer heerlijk zomers!

Langs de grote trap van het koninklijk paleis worden de negen gedelegeerde dames (één per provincie) binnengeleid. In de grote feestzaal heeft de overhandiging der cadeau's plaats. Op een blauw satijnen kussen rust het koffertje (binnenin met hetzelfde blauw gevoerd) dat de schitterende kroon en de sleep bevat. Zodra de koning en de koningin plaats genomen hadden hield Mw. Jules Anspach, echtgenote van de burgemeester en Brussel, in de naam van alle afvaardigden, een treffende toespraak.

Volgens de "ECHO DU PARLEMENT"² van 18-8-1878 zag de sleep er als volgt uit :

"de sleep is samengesteld uit opwaarts lopende hoeketten van veldbloemen in klos- en naaldkant die getuigen van een grote verfijning ; de slingers zijn uitgevoerd in een prachtige soort van Alençon-grond. Voor de wapens van de negen provinciën werden de heraldische principes volledig geëerbiedigd : ze werden perfect uitgevoerd in een ultrafijne steek. De achtergrond is bezaaid met een groot aantal kleine heraldische leeuwken van verschillende formaten ; het geheel is geapliceerd op echte, oude Brusselse mazengrond, die nu niet meer geproduceerd wordt."

Deze beschrijving is te lezen in het boek : "KANT UIT HET KONINGSHUIS", van de B.B.L., Brussel 19-9 tot 4-11-1990³. De sleep werd in 1989 aangekocht door de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis.

Hoe zag de kostbare kroon er uit ? In zijn erg revolutionair boek "De Schanddaden van het Cijnskiesstelsel" van Leon Defuisseaux (ed. omstreeks 1890) vinden we de beschrijving van de kroon⁴. In een voetnota op pag. 235 :

"Het is eigenlijk geen kroon, het is, onder vorm van kroon, de bekroning van een hoofdtoisel. De cirkel is uit drie rangen diamanten samengesteld ; de uitspringende middenrand is door de grootste diamanten gevormd. Diamanten wordt hier gezegd voor briljanten."

---

¹ Dr. G. Janssens, Archivaris bij het Koninklijk Paleis, stuurde ons talrijke gegevens over die gebeurtenissen. Wij danken hem heel oprecht voor zijn heel nuttige documentatie.

² Uittreksel ons eveneens bezorgd door Dr. G. Janssens.

³ Dr. G. Janssens, Archivaris bij het Koninklijk Paleis, stuurde ons talrijke gegevens over die gebeurtenissen. Wij danken hem heel oprecht voor zijn heel nuttige documentatie.

⁴ Ons welwillend in bruikleen gegeven door Dr. A. Van Isterdael, waarvoor onze dank.

Boven deze drievoudigen cirkel, krullen zich sierlijke palmbladjes van een uiterst fijnen samaak en derwijze bewerkt met briljanten, dat het struisvogelphuimen gelijken. Dus niets te officieel. Hare Majesteit de Koningin zal hare kroon bij ieder feest kunnen dragen. De palmtakjes gaan - kleiner wordende - van voren naar achter. Het meest verhevene heeft langs iederen kant twee prachtige briljanten, afzonderlijk gevat, en die zeer beweegbaar zijn in hun schijninvalsels. Onder dit voornaamste palmtakje is een steen, als een schild geplaatst, welke niet min weegt dan 23 1/4 karaten en alleen vijfenveertig duizend fr. kost. Het geslepen ervaar is bewonderenswaardig en de schittering buitengewoon. De zeer schone diamant, door Mr. de Morpugo aangeboden, maakt langs achter tegenhanger van dezen voornaamsten steen."⁵

De overhandiging van de geschenken gebeurde door niet minder dan 2.500 prominente dames uit gans België. Ze waren in perfecte orde opgesteld per provincie. De Oostvlaamse vrouwen werden begeleid door de heren burgemeesters van de hoofdplaatsen van de arrondissementen Dendermonde, Sint-Niklaas, Eeklo en Oudenaarde, samen met de burgemeester van Sint-Jans-Molenbeek en nog enkele gemeenteraadsleden.

De vertegenwoordigsters uit onze streek volgen hierna. In veel gevallen reisde de echtgenote van de burgemeester mee naar Brussel. Na de lijst volgen de gemeenten met de naam van de burgemeester, wiens echtgenote NIET tot de delegatie behoorde :

AAIGEM : Mw. VAN NEYGHEM, echtgen. De Wilde
 AALST : Mw. VAN WAMBEKE (man. burgem.)
 APPELTERRE : Mw. ARENTS-VAN DER HAEGHEN
 DENDERHOUTEM : Mw. MAES-VAN OUDENHOVE (de Aalstenaar Ch.-G. MAES, was toen burgemeester en notaris te Denderhoutem)
 DENDERLEEUEW : Mw. ROLLIER-SONCK (burgem.)
 DENDERWINDEKE : Mw. BICKE-KESTENS
 ELENE : Mw. DE COCK-VAN WINGHEM
 EREMBODEGEM : Mw. DE RIDDER-VAN VAERENBERH
 ERONDEGEM : Mw. VAN DEN ECKHOUT (burgem.)
 GERAARDSBERGEN : Mw. DE COCK-GUILLEMIN
 GIJZEGEM : Mw. Irma de KERCKHOVE
 GODVEERDEGEM : Mw. DAEN Clothilde
 GOEFFERDINGE : Mw. Anna-Josepha VAN DER CAMMEN
 HAALERT : Mw. Maria-Avidia VAN GUTT
 HELDERGEM : Mw. VAN DEN DRIESSCHE-ALLAER
 HERDERSEM : Mw. Mw MOENS-COOREMAN
 HERZELE : Mw. MATTHIJS-VAN WIJCK
 HOFSTADE : Mw. BARBE MATTHIJS-MATTHIJS (haar man was burgemeester Pieter-Jozef MATTHIJS)
 IMPE : Mw. Maria-Theresia SCHOCKAERT
 KERKSKEN : Mw. MEGANCK-LINDTHOUT (burgem.)
 LEDE : Mw. Maria DUTORDOIR
 MEERBEKE : Mw. GOELEN
 MELDERT : Mw. Octavie VAN BREMPT
 NEIGEM : Mw. DE PROOST-VAN DAMME
 OKEGEM : Mw. Adeline VAN DEN BERGHE

⁵ Defuisseaux zelf geeft als bron voor zijn beschrijving "De Gazette" van 16 en 17 augustus. 8° jaar. aan.

OPHASSELT : Mw. Alodie DE SPIEGHELEIR
OVERBOELARE : Mw. VAN DER MIJNSBRUGGEN (burgem.) - RIGAUX
SINT-ANTELINKS : Mw. Marie-Leonie NUTTINCK
SMETLEDE : Mw. Melanie SCHOCKAERT
STEENHUIZE-WIJNHUIZE : Mw. LAUWEREYSSENS
VIANE : Mw. Maria DE RO
VLEKKEM : Mw. DE CLIPPELE-MEULEMAN
VLIERZELE : Mw. BLOM-ABBELOOS
VOORDE : Mw. Maria PESSEMIER
WANZELE : Mw. Rosalie VAN DER SCHUEREN
WOUBRECHTEGEM : Mw. R. de KERCKHOVE
ZONNEGEM : Mw. DE CLERCQ-STEPPE

De Brabantse grensdorpen PAMEL (Roosdaal) en VOLLEZELE stuurden respectievelijk Mw. Therese DE RO en Barones de STEENHAULT.

Nog een paar aanmerkingen betreffende deze gebeurtenis.

1. Niet alle daar aanwezige dames waren de echtgenoten van de burgemeester van dat dorp. Dat was het geval voor o.m. Aaigem (burg. P-P. Van Cauter) ; Appelterre (brg. Schollaert) ; Denderwindeke (burg. Victor Deurbroeck) ; Elene (burg. Eugène d'Hase de Steenhuyse) ; Erembodegem (burg. Bernard Verleysen) ; Gijzegem (burg. Karel van Grasdorff) ; Godveerdegem (burg. P. Van Steenberghe) ; Heldergem (burg. C. De Smet) ; Herdersem (burg. Victor Goossens) ; Herzele (burg. Th. van de Woestyne) ; Impe (burg. Van Styvendael) ; Lede (burg. August Coppens) ; Neigem (burg. V. De Buyt) ; Okegem (burg. Edward Covens) ; Smetlede (burg. Van den Aqbeele) ; Viane (burg. B.A. de Blondeel) ; Vlierzele (burg. D.-J. Verstraeten) ; Voorde (burg. J.-Bt. Van den Neucker).

2. Begrijpelijk was niet elke gemeente vertegenwoordigd. Toch schitterden niet onbelangrijke gemeenten door hun afwezigheid, o.m. Moorsel, Aspelare, Erpe, Mere, Nieuwerkerken, e.a.

3. Wellicht had de aanduiding der afgevaardigden ook wel een politiek tintje. In België waren zopas de nationale verkiezingen (11-06-1878) achter de rug. De uitslag bracht de liberalen aan het bewind. De eerste grote schoolstrijd was in aantocht. Gelukkig was hiervan bij die feestelijkheden nog niets te merken, althans uiterlijk niet...

E. Huylebroek.

400 jaar geschiedenis familie SCHOUPPE (1)

INLEIDING

In vele culturen is niet alleen wat je bent belangrijk, maar ook van wie je afstamt of wie je voorouders waren. De Arabieren bv. vermelden in hun naam niet alleen hun vader, maar ook hun stamvader van hun geslacht, de Schotse clanleden dragen de naam van hun voorouder in hun familienaam en in de middeleeuwen probeerden de niet adellijke burgers met allerlei complexe stambomen een adellijke voorvader te vinden.

Dit allemaal is te begrijpen wanneer je weet dat er een wijdverbreid geloof bestond (bestaat) dat alle eigenschappen van je voorouders bij jezelf terug te vinden zijn. Zoals de erfzonde van Adam en Eva wordt overgeërfd, elke generatie weer.

Uiteraard verklaart dit niet het succes dat genealogie geniet anno 1992. Het is een gekend cliché dat de moderne mens, in een razendsnel veranderend maatschappijbeeld, zichzelf probeert terug te vinden. Astrologie, Oosterse mystiek, parapsychologie en ook wel genealogie kunnen hier enig houvast bieden. Het reveille van de genealogie ligt volgens ons dan ook in een nostalgisch terugblikken en een grote dosis nieuwsgierigheid : "wie waren mijn voorouders ?"

Genealogisch onderzoek vraagt veel zoekwerk, meer nog speurderswerk, combineren van gegevens, rondtrekken door het ganse land, plaatsen bekijken waar eens je voorouders hebben geleefd, het herbeleven van het verleden. En dan, na jaren speurwerk, de naam die het laatste stukje invult van de jigsawpuzzel. De vreugde die je beleeft op zo een ogenblik is niet te beschrijven. Menigmaal hebben wij in zo een stoffig archief iemand zien opveren van pure blijdschap.

Bij een zoektocht naar het verleden is het een aangename verrassing hoe veel gegevens er nog voorhanden zijn : burgerlijke stand, doopregisters, staten van goed, militielijsten, belastinglijsten, leengoedlijsten, stadsrekeningen, oude kerkarchieven, ledenlijsten van schuttersverenigingen, colleges, begijnhoven, abdijen, buitenpoorters, oude kaarten en kadasters, gildenlijsten en processtukken tot lijsten van misdaad en smokkelbendes toe.

In deze wirwar hebben we een zoektocht ondernomen naar personen met de familienaam Schouppe. We zijn gestart bij Franciscus Schouppe, grootvader van Rufin Schouppe, die te Haaltert woonde rond de eeuwwisseling en vandaar zijn we generatie per generatie verder naar het verleden gegaan tot Schouppe Achten uit 1457¹. Ben je nieuwsgierig ? Goed zo !

1. Het voorkomen en de verklaring van de familienaam

1.1. Variatie van de naam Schouppe

Er bestaan (bestonden) verscheidene varianten van de familienaam. In de geboorteakten heb ik de volgende vormen teruggevonden : Schouppe - Schoup - Schoep - Schoups - Schoeps - Schop - Scoep - Scop - Scoup. Zelfs de vorm Schaaps (Lede en Aalst XVIde eeuw) zou een mogelijke variant kunnen zijn. Deze schijnbaar hoge variabiliteit is niet abnormaal, immers in het ancien regime was er geen vastgelegde schrijfwijze en was deze afhankelijk van de willekeur van de schrijver.

1.2. Geografische oorsprong van de naam Schouppe

De naam vinden we voornamelijk terug in een gebied gaande van Lede, Aalst, Ninove tot Herzele. Het centrum en de oorsprong van de naam situeert zich in Aaigem. Wij hebben dit geconcludeerd uit de volgende feiten :

1. Vooral de parochieregisters van Aaigem zijn goed voorzien van de naam Schouppe (ca 250 personen).
2. Bij het lezen van verschillende stambomen die verbonden zijn aan deze familienaam bemerkt men dat deze alle hun wortels hebben in Aaigem.
3. Het feit dat, naarmate we teruggaan in het verleden, de naam verdwijnt uit alle andere parochieregisters behalve Aaigem, waar hij zelfs toeneemt.
4. XVIde eeuwse bronnen vermelden heel wat eigendom in handen van Schouppe te Aaigem. Vanuit deze parochie heeft de familienaam zich verspreid over het hele bovengenoemde gebied. Zie verder.

1.3. Ontstaan van de familienaam

Rond 1100 verordende de paus dat alle gedoopten een heiligennaam moesten dragen. Vandaar een hoge frequentie aan "populaire" heiligennamen waaruit de noodzaak van een tweede naam ontstond : de familienaam. Er bestonden toen nog geen regels in verband met de overerfbaarheid van familienamen. Pas met het concilie van Trente (1545-1563) stelde de kerkelijke overheid dat in elke parochie de geboorten en huwelijken moesten worden opgetekend en dat elke persoon een vaste toenaam moest hebben die dezelfde moest zijn als die van de vader. Voordien was deze regel al in het gebruik maar stond hij nog geenszins vast.

---

¹De volgende symbolen worden gebruikt :

* = geboren op (in het ancien regime gedoopt)

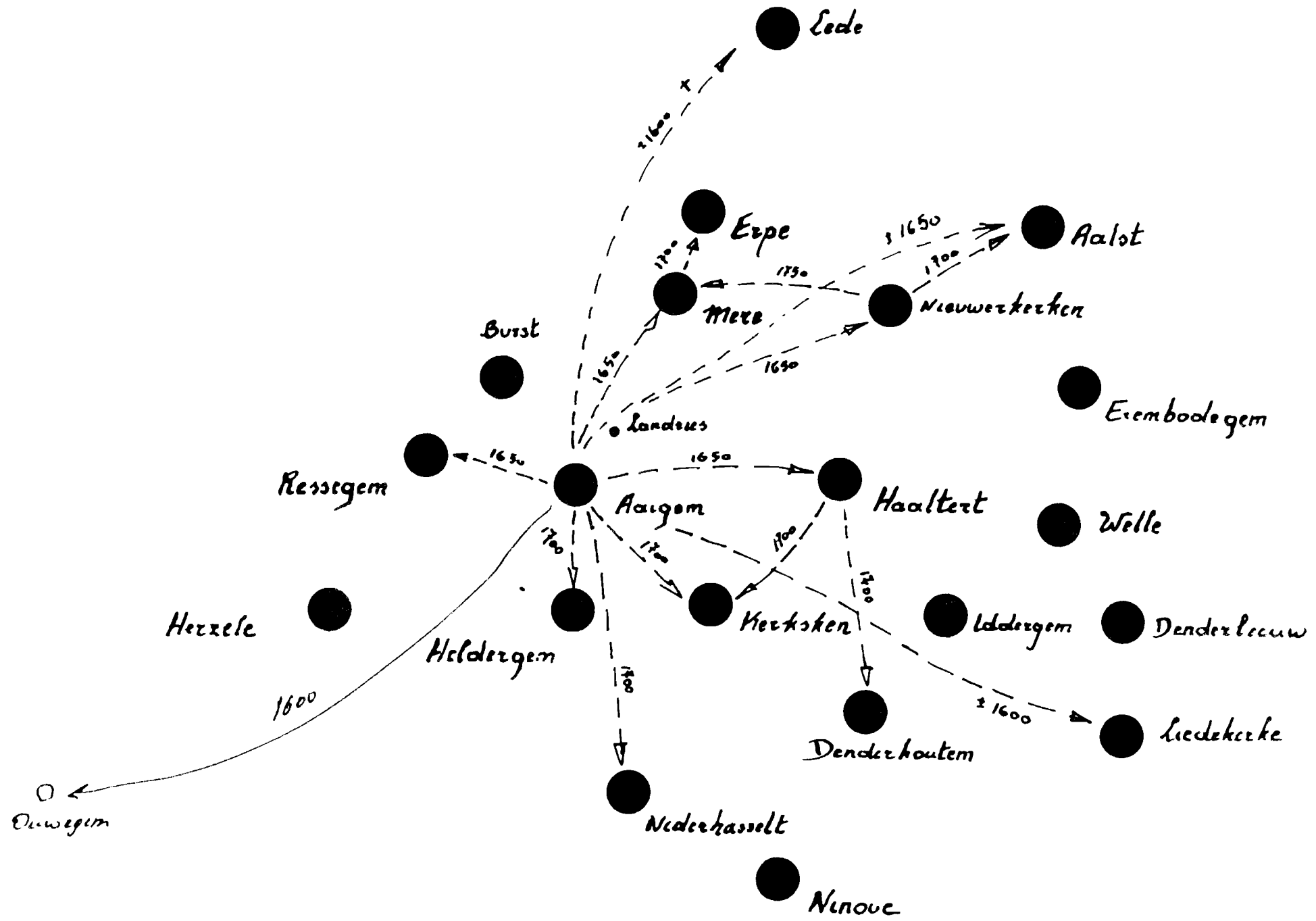
x = gehuwd met

+ = overleden op

Vertrekt er van een naam een pijl naar een andere naam dan betekent dit een kind-ouder-verhouding.

Een stippelijntje betekent een vermoedelijke ouder-verhouding.

Migraties van personen met de naam Schoupe

bron: parochieregisters en staten v. goed

1.4. Wat is de betekenis van deze familienaam ?

De functie van een familienaam is een onderscheid kunnen maken tussen de verschillende personen met dezelfde aanspreeknaam. Een familienaam is pas nuttig of bruikbaar wanneer dit onderscheid effectief kan gemaakt worden. In tabel 2 zien we de klassering van de Vlaamse familienaam. We onderscheiden 7 groepen (zie verder).

- In de eerste groep bevinden zich de "van" namen. Het onderscheid in deze groep wordt gemaakt door de afkomst. We moeten ons voorstellen dat in een middeleeuwse agrarische maatschappij iemand buiten het dorp een uitzondering was.

- In de tweede groep was de vader (of moeder) in de gemeenschap van een markant figuur, en was onze persoon "maar" het kind van.. .

- In de derde groep vormen de titel en het beroep het kenmerk. De hoge frequentie van De Smet duidt de belangrijkheid van dit beroep aan.

- De groep van personen met een opvallend uitzicht, (voor deze beperkte gemeenschap althans). De groep is verdeeld in 3 subgroepen : de spotnamen, de namen van personen die een markante eigenschap bezitten of een uitzonderlijke woning bezitten.

- Namen van familieleden (kleine familiegemeenschappen).

- In deze groep zijn verschillende verklaringen mogelijk. Misschien waren het gewoon spotnamen zoals in groep 4. Nog een mogelijke verklaring is het feit dat vele stenen huizen (herbergen) in de middeleeuwen een naam droegen, waarvan de naam overging naar de eigenaar. In elk geval, in deze categorie vinden we de naam Schouppe, afgeleid van het werktuig schop en misschien dus afgeleid van het beroep van de persoon. Taalkundigen hebben vastgesteld dat personen vaak genoemd werden naar voorwerpen die in hun beroep werden gebruikt. Andere namen afgeleid van werktuigen zijn o.a. : Bijl - Haack - Hamers - Van der Ploeg - Nagels - Tanghe - Koorde - Ketels - Blok - Mes - Priem...

Schouppe betekent dus : man die met de schop werkt of de man die schoppen maakt. Schoep in de betekenis van watermolen is minder waarschijnlijk daar het woord pas voor het eerst werd vermeld in de 16de eeuw en de familienaam ouder is.

2. Het wapenschild

In de Nationale Bibliotheek te Brussel staat het reusachtige standaardwerk in 5 delen van V. Hellemont : Groot alfabetisch register van namen en blazoenen. Hierin vinden we het wapenschild terug van de familie Schouppe.

Het is op keel (rood) een huismerk in goed geklankeerd door - vijfpuntige sterren in goud. Zie afbeelding.

Waarschijnlijk werd het blazoen gedragen door de erfmeiers van Aaigem Bartel Schouppe (+1667), zijn zoon Pieter (1644-1704) en kleinzoon Joos (*1682).

Eerst, wat is een wapenschild ? In de 12de eeuw toen de wapenuitrusting van de ridders alsmear werd geperfectioneerd, ontstond het probleem van de onherkenbaarheid. Een volledig gehelmd ridder was onherkenbaar in de strijd of op toernooien. Daarom bekleedden de ridders hun helm en schild met verschillende kleuren en tekens. Zo ontstond een volledige symboliek die weldra erfelijk werd en eigen regels kende. In de latere middeleeuwen toen de burgers steeds meer de adel imiteerden, kozen deze eveneens een wapenschild.

Deze keus is soms vrij eenvoudig, voorbeelden :

- Kiekens : 3 hennen
- De Maaier : 3 zeisen
- Vinck : een vogel
- Van De Linden : een blad...

De familie Schouppe koos een huismerk. Wat is een huismerk ? We vinden hierover weinig literatuur, het woord staat zelfs niet vermeld in de Van Daele ! Nochtans was het een vrij algemeen gebruik in de middeleeuwen. Vele families (die terug gaan op een gemeenschappelijke voorouder) hadden een eigen teken of merk. Ze kerfden het op hun huisraad, merkten hun huis ermee of tekenden er documenten mee. Het werd overgedragen van vader op kind.

Het merken met runetekens is een zeer oud Germaans gebruik en wordt reeds vermeld in geschriften van de 5de eeuw. Deze runetekens hadden een magische betekenis. Naar alle waarschijnlijkheid gold dit ook voor de huistekens. De belangrijkste functie van het merken was echter : het bewijs leveren dat het gemerkte eigendom was van een bepaalde sibbe. We kunnen het vergelijken met het logo van een firma.

Een stadsrekening van Aalst uit 1483 maakt melding van een houten plank waar alle huismerken van de Aalsterse bakkers ingekerfd zijn. Deze huismerken moesten in de broden worden gekerfd. Documenten vermelden verder dat ook smeden, boeren, adel ook de rijkere burgerij de gewoonte aannam om wapenschilden te gebruiken werden deze huismerken mee opgenomen in het wapenschild.

Helaas hebben we meestal het gissen naar de betekenis van een huisteken. Wanneer we het huismerk bekijken van Schouppe herkennen we een 4, een S en een M.

We zouden kunnen veronderstellen dat de S staat voor Schouppe. Maar zelfs dat is geen zekerheid.

Uit een dokument uit Ronse van 1586 dat enkele honderden handtekeningen en huismerken bevat blijft dat het huismerk van Michiel Pasman ook door een S gesierd wordt.

Ook de M in Schouppe blijft een raadsel. Zo vinden we deze M terug in tientallen huismerken. Een mogelijke verklaring zou zijn dat de overerfbaarheid van de huismerken, of een deel ervan, kon gebeuren via de moederlijn indien deze van belang was. De adel deelde in zulk geval haar wapenschild op in kwartieren. In het geval Schouppe zou de M afkomstig kunnen zijn van Elisabeth Meganck, de vrouw van Jan Schoup uit 1570 en min of meer de stamvader van het geslacht, al blijft dit uiteraard puurgiswerk.

Onzeker is ook de 4. Volgens verschillende auteurs zou de 4 het kruis van Christus voorstellen. Weinig waarschijnlijk, want waarom dan niet direct het kruis in zijn concrete vorm gebruiken? Ook komt de 4 vaak voor in spiegelbeeld zoals bij Van Limbergh uit Aarschot in 1424.

Schouppe

Michiel Pasman

Zodat we zelfs kunnen besluiten dat het een teken is dat toevallig op ons symbool 4 lijkt maar in feite een andere en oudere betekenis heeft. Vergeten we niet dat het Arabische cijfer 4 pas in de 13de eeuw ons land bereikte (voordien gebruikte men de Romeinse IV) en huismerken een veel oudere traditie hebben. We kunnen enkel besluiten dat de betekenis van het wapenschild verloren gegaan is in de nevelen der eeuwen.

Ten slotte bemerken we nog onder het wapenschild de naam Schouppe en Franconie. Hoe kunnen we verklaren dat de auteur de naam Schouppe in Frankrijk situeerde? Een mogelijke verklaring is dat de auteur het wapenschild ontdekte in de archieven van de abdij van Anchin in Frankrijk. Deze abdij had veel bezittingen in Aaigem. De familie Schouppe had waarschijnlijk gronden van deze abdij in leen.

3. Historisch Overzicht

Het is noodzakelijk een korte historisch overzicht te geven om ons te kunnen inleven in de leefwereld van onze voorouders. Een summier overzicht gaat van 800 tot 1900 en beperkt zich tot het Land van Aalst, alwaar de familiehistorie zich afspeelt.

Het Land van Aalst, een gebied ten jare 900 behorende aan het Oost Frankrijk (later Duitse Rijk) aan de grens met het West Frankrijk (later Frankrijk). De grens werd gevormd door de Schelde. Het was een leen van de Hertog van Lotharingen.

Naar Oost-Frankische gewoonte werden grensgebieden of marken gegeven aan een markgraaf, die tot taak had zijn mark te beschermen tegen invallen. Aan deze grens kennen wij bij ons de marken Antwerpen, Valenciennes en Ename (bij Oudenaarde). Aalst lag in het laatste mark.

De steden waren zeker klein alhoewel exacte cijfers ontbreken. Tussenin lagen zogenoemde allodia. Herenhoeven die zelfbedruipend waren en kleine gemeenschappen op zich waren. Ze werden gevormd na de Germaanse invallen rond 500. Eigenaardig is dat vele namen van deze allodia gehoorzamen aan de volgende formule : (Germaanse personennaam) + (ingahem).

Vb. : Woudbrecht + ingahem = Woudbrechtgem

Goda + ingahem = Gotegem

Bavo + ingahem = Bavegem

Eremboud + ingahem = Erembodegem

Aio + ingahem = Aaigem

....

(- ingahem betekent heem of omheind land)

Uit vele allodia zijn later dorpen en heerlijkheden ontstaan andere zijn gekrompen tot een wijk en van sommige is er enkel nog de naam van overgebleven. Als voorbeeld van elk Aaigem, Gotegem en Siesegem (nog slechts een straatnaam te Aalst).

De woeste gronden tussen de allodia werden voornamelijk in cultuur gebracht door monniken. Aldus kwamen deze in bezit van grote oppervlakten bouwland, dat al vlug werd verpacht aan boeren.

Door de enorme bevolkingsexplosie van de 10de en de 11de eeuw was er aan arbeidskracht geen tekort, waardoor de ontginning alsmear bleef toenemen. Het werd voor de abdijen dan ook noodzakelijk lijsten aan te leggen van personen en de pacht die jaarlijks moest worden geïnd, een grote bron voor genealogen.

Een deel van de Mark Ename kwam in handen van de graaf van Vlaanderen in 1056. Hij gaf het in leen aan een Gents adellijk geslacht. Dit nieuwe leen werd het "Land van Aalst" genoemd en strekte zich uit van de grensen van Gent tot Dendermonde, Oudenaarde en Henegouwen. Toen dit geslacht in 1166 uitstierf kwam ons gebied definitief in handen van de graaf van Vlaanderen. Het had evenwel nog een zelfstandig bestuur en omvatte ca 15 gemeenten en 4 steden : Aalst, Ronse, Ninove en Geraardsbergen.

Aaigem zelf was voornamelijk in handen van de St.-Baafs abdij van Gent en werd verkocht rond 850 aan een familie die zich de heren van Aaigem lieten noemen. In 1079 liet ene Herbrandts zijn eigendom aan de abdij van Anchin in N. Frankrijk, die gedurende eeuwen zijn eigendommen uitpachtte aan boeren.

Tenslotte kwamen Aaigem, Vlekkem, Heldergem, Haaltert, Kerksken en Denderhoutem aan de Heren van Rotselaar. Dit gebied, het Land van Rotselaar genoemd, bleef een eenheid in het Land van Aalst tot de Franse inval in 1795.

Schematisch ziet deze ingewikkelde leenstructuur er dus zo uit :

O. Frankrijk (later Duitsland) ---> Graaf van Vlaanderen ---> Land van Aalst ---> Land van Rotselaar ---> was leenheer van Aaigem

Vanaf de 13de eeuw ging het economisch steeds slechter. Hongersnood, pest, oorlogen waren gemeengoed. Over het laatste kunnen we zelfs zeggen dat Vlaanderen het slachtveld van Europa was. Stedelingen, leenmannen en hun pachters moesten voor de koningen of hoge adel soldaten leveren. Later werden er steeds meer vreemde soldaten ingehuurd, wiens enige loon meestal bestond uit plunderen van de veroverde gebieden. Zelfs de adel verarmde daar deze uitsluitend inkomsten had van de pachters.

In 1405 was het graafschap Vlaanderen in handen gekomen van het huis van Bourgondië, en later in handen van de Habsburgers met als voornaamste vertegenwoordiger Keizer Karel V, die Vlaanderen in 1526 definitief losrukte van Frankrijk.. Na zijn dood kwam Vlaanderen onder Filips II, die de toenemende sociale en religieuze onlusten wilde bedwingen met terreur en huursoldaten.

Een nieuwe groep rijken ontstond : de handelaars. Zij zorgden in de steden voor een zekere welvaart. Wevers produceerden laken dat werd uitgevoerd over heel Europa. De schepen kwamen terug met alle mogelijke handelwaren, maar vooral met graan.

En dan gebeurde de catastrofe. Vanaf 1580, misschien wel het grootste rampjaar uit onze geschiedenis, stortte heel de economie in elkaar. Enorme hongersnoden halveerden de bevolking. Hoe is dit zover gekomen ?

Waarschijnlijk een combinatie van factoren. Enkele waren :

- de oorlog tussen de Geuzen en de Spanjaarden, waarbij huursoldaten uit Ierland, Duitsland en Schotland ons land plunderden.
- het afsluiten van de Sont door de Denen op vraag van de koning van Frankrijk, waarbij er geen graantoevoer meer . Daar veel boeren wever waren geworden was de eigen productie absoluut onvoldoende.
- de strengste winter aller tijden. Volgens de kronieken "vielen de vogels doodgevroren uit de lucht" (sic).
- Metereologische studies van de jaarringen tonen inderdaad een felle klimaatsverslechtering.
- speculanten die graan opkochten, hamsterden en later voor het 10-voudige verkochten.
- de massale vlucht van protestanten, intellectuelen en handelaars naar het Noorden, Engeland de Azoren en het verre Amerika.
- de steeds terugkerende epidemiën.

Hoe erg het wel was bewijzen onderstaande cijfers van het aantal communicanten (personen ouder dan 13 jaar) per gemeente.

	1570	1610
Haaltert	750	400
Kerksken	180	50
Aaigem	400	200

Vele geschiedkundige bronnen zijn in deze periode verloren gegaan, zodat het overbruggen van de klip 1570-1610 voor een genealoog zeer moeilijk is.

In zekere zin betekende deze periode het einde van Vlaanderens bloeiperiode. De fakkel werd doorgegeven aan het Noorden; het begin van Hollands gouden eeuw.

Vlaanderen werd een twistappel tussen Frankrijk en Holland. Spanje was zo verzwakt dat het moest toelaten dat deze beide grootmachten het bij ons kwamen uitvechten. Rond 1676 besloot Lodewijk XIV de grens van Frankrijk te verleggen tot de Rijn. Het Franse leger viel Vlaanderen binnen. Het leger werd ingekwartierd te Ninove, terwijl de soldaten voortdurend de omliggende dorpen plunderden. Aalst werd veroverd en Lodewijk gaf het bevel de vestingsmuren van de stad te slopen.

De Hollanders lanceerden een tegenoffensief en verdreven de Fransen

Na de dood van de Spaanse koning Karel II (1700) werd het weer oorlog. Nu Spanje tegen een Oostenrijks, Hollandse en Engelse coalitie. De oorlog eindigde pas in 1714, waarbij onze gewesten in het bezit kwamen van Oostenrijk. Vanaf dan heerste er een relatieve rust. De bevolking nam weer toe, mede dank zij de verbetering van de landbouwmethodes en een nieuwe teelt : de aardappel. De calorieopbrengst per ha nam zodanig toe dat het mogelijk was meer kinderen te voeden. Een gevolg was de versnippering van percelen wat een relatieve verarming van een doorsnee landbouwgezin betekende. Een verschijnsel dat we o.a. bij de familie Schouppe terugvinden. Cornelius Schouppe (+1758), had 13 kinderen en zijn zoon Adrianus (1718-1790) had er 9. Van de familiegronden bleef na 2 generaties verdelingen per gezin bekeken niet veel meer over. De verpauperde plattelandsbevolking trok naar de steden of vormde bandietenbenden (De meer dan 100 leden tellende bende van Jan de Lichte +1748)

In 1795 werd België tenslotte veroverd door de Franse revolutionairen. Onze maatschappij werd zo grondig veranderd en vernieuwd dat historici vanaf nu spreken van de nieuwe tijden tegenover het ancien regime. Adellijke en geestelijke privileges en het leensysteem werden afgeschaft. Nieuwe munteenheden, maten en gewichten, wetten, provincies, burgerlijke stand en ambten werden gecreëerd. Vanaf deze periode is het veel gemakkelijker om een familiegeschiedenis bij te houden.

Op 11 juli 1830 werd België een onafhankelijk koninkrijk. In 1847 heerste er een ziekte op rogge en aardappelen en kende Vlaanderen zijn laatste hongersnood, sindsdien steeg de populatie gestadig. Toen begon de grootste trek naar de steden, waar de nieuwe industrie voor werk zorgde maar er ook een stadsproletariaat schiep.

Zoals je ziet is er meer ellende dan welvaart geweest voor onze voorouders. En toch kenden ze in al deze tegenspoed ook nog plezier. Kermissen en volksvermaak werden uitbundig gevierd. Het bierverbruik lag ongelooflijk hoog. (1870 te Aalst 1 café per 14 volwassenen !). Men was geniaal in het bedenken van nieuwe spelen en vermaken. Al was het zwaar werken, op zon- en feestdagen (ca 60 per jaar in de XVde eeuw !) mocht niet worden gearbeid. Op kermissen werd er vaak zoveel gegeten dat men met de voorraad van een hele week weg was. Niet verwonderlijk dat de overheid zo streng was om het volk in toom te houden. Doodstraf bestond al voor een diefstal of heiligschennis. Een roofmoord betekende radbraking en nadien verbranding. Voor kleinere diefstallen werden straffen gegeven als geseling. Voor kleinere diefstallen werden straffen gegeven als geseling, hand afhakken of verbanning uit het Land van Aalst, dit uiteraard als je de boete niet kon betalen wat voor een gewoon man toch niet mogelijk was. Een aparte wetgeving voor kinderen bestond er niet, ze kregen dezelfde straffen.

Kinderen waren vaak het slachtoffer in deze samenleving, ze waren immers de zwakkeren. De kindersterfte was zeer hoog en al was het uiteraard voor een gezin een verschrikkelijk

(wordt vervolgd)

WAT WERD ER BEHANDELD IN DE 12DE JAARGANG 1992 ?

DENDERHOUTEM

Huylebroek Edgard	- Foto's uit de tijd van toen	nr. 1
	- Titanic verging 80 jaar geleden	nr. 2
	- Een groot vlamming overleed in Amerika Dr. Omer De Sadeleer	nr. 4

HAALTERT

D'Haeseleer Peter	- Vlasnijverheid in Groot-Haaltert (1) (18de - eerste helft 19de eeuw)	nr. 1
Redant Gilbert	- Dood of op sterven na (dialekt) - Wetenswaardigheden naar De Potter en Broeckaert	nr. 1 nr. 4
De Loose Willy	- Verdwijnen vertrouwde dorpsbeelden ? (station Ede)	nr. 2
	- St. Jozefskapel dringend aan herstel toe	nr. 4
	- Lijkschouwingen 17de en 18de eeuw	nr. 4
Kultuurdienst	- Het onderwijs in Groot-Haaltert van 1880 tot 1976	nr. 3
Meganck Marc	- Archeologische inventaris (deel VI)	nr. 2

HELDERGEM

De Loose Willy	- Liefkenshoek	nr. 1
De Neve Albert	- Huize Glorieux (1) - Huize Glorieux (2)	nr. 1 nr. 2
De Troyer Roger	- Pastoor J.B. De Mayer (1)	nr. 4

KERKSKEN

Lievens Robert	- Communicanten 1891	nr. 1
	- Oudstrijders (14-18) Landlede	nr. 2

Begin mei van de pers...

15 jaar na de eerste publicatie, een volledig herwerkte uitgave

**SPRAAKKUNST - SPELLING en IDIOTICON
van het
GROOT - HAALERTSE DIALECT**

door **Gilbert Redant**.

"Onder auspiciën van het Gemeentebestuur en de Kultuurraad"

-1400 woorden met vertaling of omschrijving
in het Algemeen Nederlands

-1100 Haalertse zegswijzen

-talrijke lap- en stopwoorden.

Deze diepgaande studie over het Haalertse dialect, door ons bestuurslid Gilbert Redant, kunnen wij niet genoeg aanbevelen. Ze hoort thuis in elke Haalertse boekenkast.

Bij het doorbladeren van het boek staat men in bewondering voor het monnikenwerk door de auteur verricht.

Bij vele sappige woorden en zegswijzen kan men moeilijk de glimlach bedwingen.

Een stukje proza , doorspekt met humor. Humor dat voor de Haalertenaar " 't zaat op zen patatt'n és ", dixit de auteur.

Leden van de Heemkundige kring kunnen het bestellen via het sekretariaat (Diepeweg 15 - Tel.:053/830881) of door storting van 250fr op rekening nr 439 - 5083061 - 63 van Heemkundige Kring Haaltert. Bij verzending : 280 fr.

Niet-leden betalen 300fr of 330 fr bij verzending.

Het werk is bij verschijnen ook verkrijgbaar in de Haalertse boekhandels, in de krantenwinkels en bij Foto & Video Redant, Hoogstraat.